

LLIBRES PER A INFANTS I ADOLESCENTS

per Teresa Mañà

L'any 2012 les convocatòries de premis de literatura destinada als infants i joves van ser les habituals, tot i que amb alguna inevitable retallada. És el cas del premi Mercè Llimona, que convoca l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú, que no va tenir lloc per la retirada de les entitats patrocinadores.

Per als lectors petits, el més veterà és el premi Folch i Torres, que va guanyar en la convocatòria de 2011 Jordi Folck amb *Llibre d'encanteris de la vella Taràndula* (La Galera), una entretinguda narració de lluites amb màgia i sortilegis. El premi es concedeix el desembre, la Nit de Sant Llúcia, i per tant el de 2012 es publicarà el 2013. El premi Guillem Cifre de Colònia va correspondre en la convocatòria 2011 a una obra de Jaume Copons, *En Caratallada i els altres* (La Galera), una novel·la de colla amb una intriga per resoldre. El concedit el juny de 2012 a Xavier Mínguez per l'obra *Amanda i la companyia dels monstres* encara no ha vist la llum. El Vaixell de Vapor és també un clàssic. En la darrera convocatòria va merèixer el premi la il·lustradora Victòria Tubau amb el conte *Les gallines de Batat i altres històries* (Cruïlla), en què descriu un seguit de situacions i personatges estrafolaris als quals ha posat també imatges.

El premi Barcanova és també un dels reconeguts amb unes bases diferents d'altres: el guanyador i el finalista es reparteixen entre juvenil i infantil: si l'obra guanyadora és infantil, el finalista és de la categoria juvenil, i viceversa. *De rondalla* de Francesc Gisbert, finalista de l'anterior edició, és un recull de quatre contes, basats en les rondalles, que explica un jove que fa de cangur a la nena de qui s'ocupa.

L'edició del premi Hospital Sant Joan de Déu (La Galera) sorprèn pel format. *La puça russa*, una faula sobre l'explotació de treballadors escrita amb rodolins per Gemma Martí O'Toole, gaudeix de les il·lustracions poètiques de Noemí Villamuza i pateix el format d'acordió que tanmateix hi afegeix un plus de singularitat prou necessari per a destacar als aparadors de novetats.

Entre els guardons convocats al País Valencià esmentem el premi de narrativa infantil Vicent Silvestre, atorgat a Juane Gumbau pel conte *El viatge de Lluna a les muntanyes* (Bromera), que narra el viatge fantàstic d'una nena a la recerca dels pares, i el premi Carmesina per a *Set Blancaneus i un nan* (Bullent) de Carles Cano i il·lustracions de Núria Feijoó, una nova i esbojarrada versió del conte.

Per als joves, els premis convocats són un xic més nombrosos. El més antic, el Joaquim Ruyra, va recaure en *La princesa invisible* (La Galera) de Mercè Anguera, una novel·la protagonitzada per tres dones de generacions diferents que s'enfronten a les situacions de la vida amb coratge i alegria. Un altre premi ben arrelat, el Gran Angular, se l'endugué Pasqual Alapont amb *El racó de Penèlope* (Cruïlla), el nom del restaurant on el jove protagonista adolescent descobreix amb força humor les veritats de la vida. El Ciutat de Badalona de narrativa juvenil va premiar la novel·la *Una de zombis* (Estrella Polar) de Patrícia Martín, una paròdia de les obres protagonitzades pels morts vivents, com el film del qual pren el títol.

Una novel·la realista, *Dues ratlles vol dir positiu* (La Galera) de Joan Botta i Orfila, va guanyar el premi Ciutat d'Olot de narrativa juvenil. L'autor hi narra la vida —més aviat, l'anar passant— d'un personatge sense gaires principis; la successió d'esdeveniments obliga a una lectura que deixa un regust amarg. Igualment pertany al gènere realista *250 quilòmetres* (Estrella Polar), l'obra premiada amb el Columna Jove, una curiosa creació entre Víctor Panicello i nois i noies que formen el Consell de Joves de l'Hospital de Sant Joan de Déu: a través dels ulls d'un noi malalt que ha de fer estada a l'hospital, els autors analitzen les vivències i els sentiments a què s'han hagut d'afrontar. El premi Barcanova va recaure en *L'estrany*, una obra Jordi Sierra i Fabra que per mitjà del protagonista adolescent fabula sobre la por i la valentia en una dictadura imaginària però ben versemblant.

Els guardons valencians foren també per a obres que conviden el lector a reflexionar. El premi Samaruc fou per a la novel·la *El tresor de Saïda* (Bromera) d'Eva Peydró, que reprèn el personatge d'una nena sahrauí en un programa d'acolliment que ens presentà a *Les vacances de Saïda*, i el premi Bancaixa de Narrativa Juvenil s'atorgà a Raquel Ricart per l'obra *En les mars perdudes* (Bromera), la història d'Àlicia, una adolescent que sofreix un accident que la portarà a descobrir el món dels adults.

Tanquem l'inventari amb el premi de teatre infantil Xaro Vidal, Ciutat de Carcaixent, probablement l'únic premi a text dramàtic per al públic infantil. Enric Lluch en va ser el guanyador amb *Tres nobles en un grapat i un soldat enamorat* («El Micalet teatre», Bromera), un text fàcil de memoritzar i de representar.

Noves col·leccions

Les editorials, malgrat que se suposa que han iniciat una reducció, continuen publicant noves col·leccions, sobretot per als primers lectors. Per als que encara no saben llegir, Christian Inaraja ha creat «El conillet Benet» (Publicacions de l'Abadia de Montserrat), una sèrie en què el protagonista es troba en situacions conegudes i identificables pels menuts. Els primers títols són *El conillet Benet fa de mecànic* i *El conillet Benet a la cuina*.

Els contes clàssics són la base de «Contes tradicionals per al segle XXI» (Edebé), versions posades al dia per Jordi Sierra i Fabra de contes coneguts com *El vestit nou de l'emperador*, ara un artista important, o *Les monges màgiques*, en què la planta és un enorme gratacel, presentats en format gran i amb dibuixos de Francesc Rovira.

Mercè Arànega és autora i il·lustradora de la sèrie «La Superlola» (Baula), protagonitzada per una granota sempre disposada a ajudar. Se n'han publicat quatre títols: *La Superlola i el fantasma*, *La Superlola fa de bruixa*, *La Superlola i la Caputxeta Vermella* i *La Superlola i els petonets*.

Altres col·leccions tenen un caràcter temàtic. «Sabies qui?» (PAM) és una col·lecció que explica la vida de sants i religiosos: sant Francesc d'Assís i Roger de Taizé enceten el catàleg; amb força text i combinació de fotos i dibuixos, resulten interessants però necessiten evidentment la col·laboració de l'adult. A «Contes d'Ara» (Baula), Anna Gasol i Teresa Blanch publiquen breus narracions relacionades amb costums o festes populars: els primers títols, *Nit de fantasmes* i *La carta als Reis*, amb il·lustracions d'Eva Sans, tenen a veure amb la castanyada i l'arribada dels Reis. «Cuina per a

nens» (Sd edicions) és una col·lecció de llibres escrits per Montserrat i Glòria Baliu amb receptes fàcils sobre un producte (hamburgueses, gelats, pasta) que poden elaborar els infants sols o acompanyats d'un adult.

Algunes de les col·leccions per a aquestes primeres edats volen ajudar al creixement personal dels infants. «Contes amb sentiments» (Cruïlla), amb textos de Begonya Ibarrola, tracten de les emocions dels nens: les enrabiades (*Un ós molt rondinaire*), la confiança en un mateix (*En Gresol i la seva estrella*), la gelosia (*Ja sóc el gran*), la vergonya (*La història d'en Dracolí*). La col·lecció «Els petits» (Sd), escrita i dibuixada per Asun Batlle, dona veu a nens que s'enfronten a conflictes personals propis de l'edat i és curiosa pel format menut del llibre (8x10). *M'agrada* i *No tinc por* són els dos primers contes.

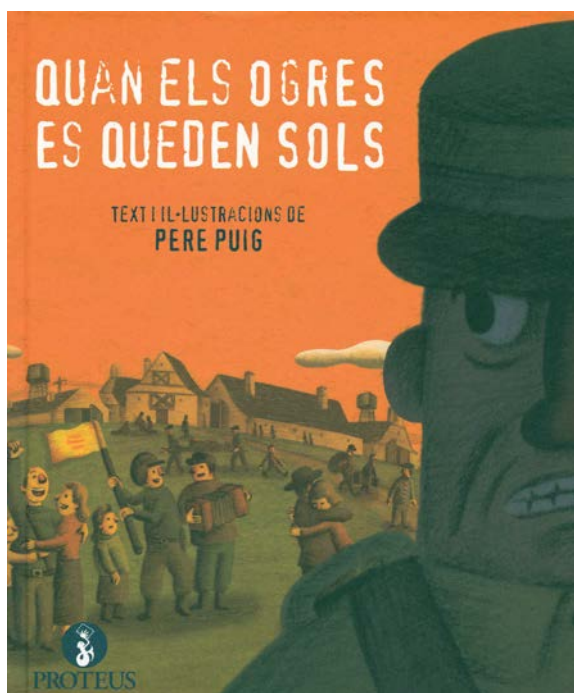
L'editorial Takatuka enceta una nova línia amb textos d'autors catalans: *El gol* de Roser Rimbau amb dibuixos de Pep Rimbau i *Ens ha tocat la loteria!* de Pere Comellas, il·lustrat per Teresa Martí. A la vista dels dos títols inicials, confiem en nous lliuraments igualment atractius.

Per als joves, es publica la col·lecció «Clàssics a mida» (Barcanova), que ofereix textos adaptats dels clàssics juvenils —*Oliver Twist*, *Tom Sawyer*— o simplement clàssics —*Romeu i Julieta*— amb il·lustracions i un dossier d'activitats. Alguns d'aquests textos també els podem trobar a la col·lecció «Clàssics universals» (Baula), acompanyats de bons dibuixos i un quadern documental.

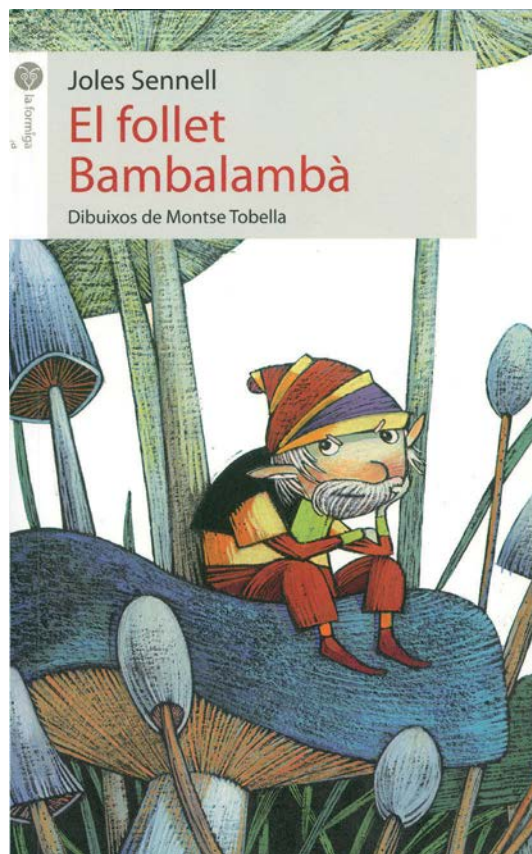
Contes il·lustrats i àlbums

Per als lectors autònoms comptem amb una oferta força diversificada de temàtiques i també d'autors. Els contes protagonitzats per animals tenen sempre un paper destacat en el catàleg per a aquestes edats. Suggerim la lectura de les creacions d'Eulàlia Canal i Carles Sala que presenten simpàtics contes protagonitzats per animals: *Cargol, i què faràs dins un iglú?* i *La tortuga poruga i la seva amiga eruga*, respectivament, tots dos publicats a la col·lecció «Sopa de llibres» (Barcanova). Glòria Gómez de la Tia defensa el dret a la diferència a *Una girafa molt especial* («Altamar», Bruño) i el protagonista d'*El pop inquiet* (Bambú) de Miquel Ribas descobreix com és el món en un relat amè, ben editat i amb les il·lustracions de Jordi Sales.

Les fades i els mags continuen tenint un paper protagonista en els contes per a les edats entre vuit i deu anys. Anna Mur ens explica un conte de fades entremaliades a *Lola, la fada de l'escola* (Edicions del

Pirata) amb il·lustracions d'Isaac Bosch; Darabuc a *La bruixa Lletjards* (El Cep i la Nansa) presenta una reflexió entorn del cànon estètic obligat per les convencions, ajudat pels dibuixos de Juanolo; el valencià Enric Lluch ens presenta *La bruixa Maruixa* (Bromera), un àlbum il·lustrat per Òscar T. Pérez; Joles Sennell crea *El follet Bambalambà* (Animallibres) amb cara trapella creada per Montse Tobella i a la col·lecció «Dones protagonistes» (PAM) M. Carme Bernal i Carme Rubio publiquen dos nous contes adaptats a lectura fàcil: *La germana dels set corbs* i *La filla del carboner*, il·lustrats amb personalitat per Núria Feijoó i Montse Gisbert, respectivament.

Allò que senten i pateixen els infants és tema d'alguns contes. Destaquem *Fora malsons* (Baula) d'Eli-senda Roca, una original obra sobre la por i la manera de superar-la amb text rimat i entretinguts dibuixos de Cristina Losantos. Els sentiments i les emocions els trobem dins de *Nil*, un text de Jaume Cela, una delicada peça il·lustrada per Alba Garcia, i sobre els problemes de portar ulleres en parlen amb humor de Neus Moscada i Ruth València a *Veus?* Tots dos títols són de Sd edicions.

Es presenten noves i alternatives versions dels personatges clàssics: Rosa M. Colom escriu *La veritable història de na Blanca-Blancaneu* (Bromera), amb una madrastra bona i una filla consentida imaginades per Mabel Piérola; Enric Lluch a *Tarzan dels ximpanzés* (Animallibres) fa que les mones narrin la seva visió del mític protagonista creat per E.R. Burroughs. A partir de la tradició del conte popular, Montserrat Balada crea *Un rei molt tossut* (El Cep i la Nansa), un llibre que les il·lustracions de Pep Boatella fan molt atractiu.

Retrobem entre les darreres novetats els més veterans dels nostres escriptors de literatura infantil: Joaquim Carbó amb una defensa de la fantasia en el breu relat *La fàbrica de contes* (Baula) i Josep Vallverdú amb un llibre singular, *I tiro perquè em toca* (Fil d'aram), il·

lustrat per Eva Sànchez: el llibre segueix la dinàmica del joc de l'oca i és ple de personatges i vicissituds com els que un es troba jugant.

Fer pensar els nens, ajudar-los a reflexionar sobre els comportaments humans i la realitat que els envolta és l'objectiu dels contes d'Editorial Proteus. Entre les seves propostes trobem *Quan els ogres es queden sols* de Pere Puig, que narra una història per a meditar sobre la banalitat del mal encarnada en els comandaments nazis; *L'àvia necessita petonets* d'Anna Bergua ho fa sobre el procés d'envelliment i les malalties degeneratives que sovint l'acompanyen. La mateixa escriptora és autora de la narració *Magdalenes amb problemes*, en què proposa la confiança en els adults com a eina per a superar l'assetjament escolar. Explicar que malgrat fer-se gran hi ha coses que els avis poden fer precisament per la seva experiència i la saviesa acumulada és allò que planteja Jordi Sierra i Fabra en l'emotiu *Coses que l'avi no pot fer* (Fil d'Aram), un petit àlbum il·lustrat per Sílvia Cabestany.

Per Nadal no poden faltar nous títols basats en les tradicions, algunes revisitades, com la divertida història de *Les tres reines d'Orient* (La Galera), tres acompanyants bondadoses i generoses creades de Teresa Duran i Lluís Farré, o la narració del caganer a *L'auca de Nadal* («El Bosc de colors», Barcanova) a càrrec d'E. Baldó, R. Gil, M. Soliva i dibuixada per Marta Montañà. Altres, més comunes, expliquen als primers lectors les tradicions nadalencques com *El tió de Nadal* d'Anna Canyelles (La Galera) amb dibuixos de Roser Calafell, *Ara ve Nadal* («Petits mons», Baula) i *Celebrem el Nadal!* («El Petit Univers», Barcanova). La supervivència dels arbres nadalencs és el tema tant del clàssic *El petit avet* («Petits contes», Baula), adaptació del conte de H.C. Andersen amb les il·lustracions de Picanyol, com del recent *L'arbre de Nadal torna al bosc* de Josep-Francesc Delgado il·lustrat per Carles Arbat. El mateix il·lustrador escriu un relat de caire humorístic, en aquest cas protagonitzat pels reis: *Vet aquí una nit de Reis* («Contes esbojarrats», Baula). A *Un regal molt especial* (Barcanova) Maria Jesús Ortega amb les imatges de Laura Aviñó explica què fan els Reis quan s'adonen que la carta d'una nena s'ha perdut; el llibre, a més, conté propostes de manualitats per als lectors infantils.

Per a acabar les recomanacions d'aquesta secció, dos textos imprescindibles de Pere Calders que l'editorial Baula ha reeditat per celebrar el centenari del seu naixement: *Els nens voladors* il·lustrats per Lluís Farré i *Raspall* amb dibuixos de Lucía Serrano, dos contes que aporten una bona dosi d'originalitat i qualitat al

panorama de la literatura infantil actual. El primer va ser editat per Argos-Vergara el 1984 amb dibuixos de Joma i el segon tenia una edició d'Hyma il·lustrada per Carme Solé i Vendrell de l'any 1981 i va ser reeditat el 2009 per Magenta.

Igualment recomanable és la recuperació de l'obra de Miquel Obiols, *Ai, Filomena, Filomena! i altres contes* (Kalandraka/Hipòtesi), aquest cop amb il·lustracions de Miguel Calatayud. Aquesta primera creació de Miquel Obiols, editada per Joventut l'any 1977, va obrir una nova línia en la literatura per a infants i joves de l'època amb uns contes que proposaven jocs lingüístics i transgredien els models de fantasia habituals.

Poesies, cançons i una mica de teatre

En la producció de 2012 no falten els llibres de poesia, que els darrers anys han abundat (molt) en quantitat i (menys) en qualitat. Andana, una editorial valenciana, publica la primera antologia de Vicent Andrés Estellés (1924-1993) per a joves lectors, un recull de vint-i-cinc poemes que, malgrat la dificultat pròpia d'un poeta per a adults, poden ser una bona aproximació a la seva personal i excel·lent obra. De Miquel DescLOT, el reconegut escriptor de poesia per a infants, s'han editat dues obres: l'antologia *El domador de paraules* (La Galera) amb il·lustracions de Mercè Galí i *Guia poca-solta* (Baula), un seguit de poemes d'una sola estrofa basats en la tradició dels *limericks* anglesos que mostren el bon ofici de DescLOT i que Montse Ginesta sap representar amb molta imaginació. Núria Albertí a *Aventures sense sortir de casa* (Animallibres) reuneix un recull de poemes relacionats amb l'àmbit domèstic que les detallistes il·lustracions de Cristina Losantos doten d'humor. I Salvador Comelles a *Com gat i gos* («Pícnic», Castellnou) parteix del joc que dona la parella d'aquests dos animals per confegir tot un seguit de poemes que presenten, com si fos un espectacle, gats i gossos peculiars (llaminer, meteoròleg) i normals que fan coses anormals (el gos de Sant Bernat es beu el que porta); els diàlegs d'un gat i d'un gos que puntegen les pàgines i els dibuixos de Valentí Gubianas els fan encara més divertits. A la col·lecció «Mots Vius» (Barcanova), especialitzada en poemes per a treballar el llenguatge, Josep F. Delgado publica *Paraules per endevinar*, poemes breus i il·lustrats per Lola Roig que són endevinalles d'animals.

En l'apartat de cançons per a nens, destaca la col·lecció «Lluerna» (PAM) amb l'edició de nous títols. Per als més petits, *Cançons de falda per cantar i jugar*, cançons tradicionals, arranjades per Marcelo Valente

per a cantar plegats nens i adults, i *Cançons de bressol*, il·lustrades per Marta Balaguer, peces que formen part de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya i han estat arranjades i harmonitzades per Iñaki Marquiegui. Tot un altre so té el llibre *Amunt i avall a ritme de jazz* amb lletres de Montse Ginesta, música de Marc Vernís i Joan Godayol i dibuixos de Leo Flores, unes composicions modernes molt recomanables per a variar el menú musical dels nostres infants. Tots tres llibres van acompanyats de l'imprescindible CD.

Lola Casas ha creat *Cançonetes embarbussades* (Baula) per jugar a cantar embarbussaments. El llibre, il·lustrat per Pere Cabaret, conté un CD enregistrat per Xavier Rodon, Fossi Barry, Roger Mas a més de la mateixa autora i l'il·lustrador. Per cantar en família Noè Rivas proposa *Cançons d'hivern* («Cantem», Baula) amb les quals podem acompanyar les festes des de Nadal fins a Carnestoltes; el llibre, amb el CD corresponent, s'ambienta amb les il·lustracions de Montse Tobella.

La manca d'edició de textos teatrals perquè els representin els nens sempre és un lloc comú en els panorames de balanç del llibre infantil. Per això ens satisfà donar notícia de la col·lecció «Teatre fàcil» (Onada edicions), iniciativa d'una petita editorial de Benicarló arrelada a les comarques del Maestrat, els Ports i les Terres de l'Ebre. La col·lecció ja ha publicat dos títols, ambdós escrits per Joaquina Barba, Irene Verdú i Noèlia Conca: *Benvinguda la tardor* i *Àngel, l'amic imaginari*. Els textos estan destinats a alumnes de primer cicle de primària.

Novel·les

La novel·la fantàstica que crea mons paral·lels de reminiscències medievals poblats per personatges amb poders va arrelant a casa nostra. Dues d'aquestes fantasies èpiques publicades darrerament les situen en espais reconeixibles: *Kàrvadan. La llegenda de l'impostor* (La Galera) és el primer volum de l'obra de Carles Batlle i el seu escenari és la Garrotxa, i *El gorg negre* (Estrella polar) de Margarida Aritzeta s'ambienta en un Montseny màgic. Una altra dimensió més esotèrica i mística és la del món paral·lel Oblivion, on van a raure els protagonistes de la sèrie del mateix títol escrita per Francesc Miralles, que ja ha tret dos volums: *Un cel rere l'altre* i *Tempesta d'estrelles* (La Galera).

Els fets històrics com a rerefons de novel·les d'aventures o novel·les realistes són un recurs habitual en les obres per a joves. En tenim una bona selecció per recomanar. A *Serena* (Cruïlla), Dolors Garcia Cornellà ens transporta a la Barcelona del segle XV per seguir

el destí de la protagonista que dona títol al llibre quan després d'un terratrèmol que sacseja la ciutat s'ha de fer càrrec de la família. A *Sota les pedres* (Bromera), la mateixa autora crea una intriga protagonitzada per un noi de tercer d'ESO amb una troballa de documents del segle XV. Antoni Dalmau a *L'amor de lluny* (Estrella Polar) ens fa viatjar amb un príncep i trobador a les terres de les croades en ple segle XII. Tres bones narracions que entretenen, informen i, de vegades, també formen. Antoni Dalmases reescriu sota el títol *La llegenda del rei Artur i els seus cavallers* (Combel) el cicle artúric a partir de les diverses fonts literàries que recullen aquesta llegenda universal; amb un llenguatge actual i planer i unes magnífiques il·lustracions de Pere Ginard, és un llibre aconsellable.

A aquesta selecció, hi podem afegir altres mostres d'altres gèneres i estils. La intriga és el motor de la colpidora novel·la d'Àngel Burgas *Noel et busca* (La Galera), mentre que la poesia impregna el relat de *L'aladern salvatge* (Barcanova), escrit per la també il·lustradora Maria Espluga. Interessant i inclassificable resulta *La nit dels ocells transparents* (Barcanova) de Josep Sampere, i realment entretinguda *Número 5. El submarí perdut* (Barcanova), novel·la d'aventures obra de Lluís Lloret amb dibuixos d'Oriol Malet que gaudeix d'una presentació singular i acurada. Entre les novel·les que tracten de temes actuals, Jordi Sierra i Fabra s'atreveix a plantejar el de l'ablació a *Somnis trencats* (Bromera).

Traduccions

La celebració dels dos-cents anys del naixement de Charles Dickens ha estat una bona ocasió per a editar o reeditar part dels seus títols més coneguts. En el terreny dels llibres per a infants i joves, el clàssic *Conte de Nadal* és el que ha tingut més presència, ja fos en una adaptació per a primers lectors dins la col·lecció «Petits clàssics» (La Galera), una nova edició de Bromera traduïda per Jesús Cortés o la més interessant publicada per Bambú, amb traducció de M. Antònia Oliver i il·lustracions de Pep Montserrat.

Kalandraka, l'editorial gallega que edita en català i que el 2012 va obtenir el Premio Nacional a la Mejor Labor Editorial Cultural, continua la seva política de recuperació de clàssics que permet a les noves generacions gaudir de títols de referència. *Els tres bandits* de Tomi Ungerer i *Neda-que-neda* de Leo Lionni són algunes de les seves interessants apostes. Juntament amb edicions Hipòtesi han publicat en català *L'Artur i la Clementina* i *Rosa Caramel* d'Adela Turín i Nella

Bosnia, dos títols de la mítica col·lecció «Dalla parte delle bambine», un referent de la literatura infantil feminista que avui encara manté tota la seva vigència.

Joventut, una de les editorials més veteranes del país —farà noranta anys el 2013— i que té un dels millors catàlegs d'àlbums i llibres il·lustrats de producció estrangera, ens ofereix de nou els imprescindibles *Contes per telèfon* de Gianni Rodari en una edició de format gran que gaudeix dels dibuixos d'Emilio Urberuaga.

La Magrana reedita altre cop —ja n'havia fet una primera reedició al 2003— dos títols clàssics sobre les relacions personals i els conflictes familiars viscuts pels infants i adolescents: *En Ben estima l'Anna* de Peter Härtling i *Quan un toca el dos* d'Anna Greta Winberg. Publicats tots dos per primer cop als inicis dels noranta, van significar la irrupció de la literatura realista sense valoracions morals en les propostes de lectura per a adolescents. Val la pena tenir-los en compte encara ara.

Coneixements

Cada cop són més les col·leccions i els llibres de caràcter informatiu que es produeixen aquí; així mateix, cada cop hi ha més oferta de llibres que combinen ficció i documentació. Aquest tipus de llibres amplien l'oferta de lectura sobretot per a aquells nois i noies més refractaris a les lectures d'imaginació.

L'editorial Bambú presenta dues col·leccions de relats de viatges amb documentació geogràfica i històrica molt adequats per a lectors curiosos. La col·lecció «Descobridors» explica les vivències d'exploradors i científics: s'han publicat *Bering. A la recerca d'Amèrica* de Jordi Cortés i *Shackleton. Expedició a l'Antàrtida* de Lluís

Prats. «Grans viatges» és una col·lecció a càrrec de Núria Pradas, autora de *Heka. Un viatge màgic a Egipte* i *Raidho. Un viatge amb els vikings*.

Oblit Baseira, l'ànima de la llibreria infantil Casa Anita, presenta *Descobrir Barcelona* (Hipòtesi), una guia destinada als infants per a fer conèixer la ciutat. El format d'àlbum i les il·lustracions de Pere Virgili ens recorden els inoblidables àlbums de M. Sasek editats en castellà a final dels seixanta per Molino. Tot plegat, una obra que val la pena tant per a nens com per a adults. Egipte és el tema del llibre del mateix nom, *Egipte* (Combel), una edició singular i espectacular amb textos de Pau Joan Hernández i il·lustrada per Fernando Vicente que incorpora, a més, jocs amb daus i fitxes.

L'editorial Efadós enceta una nova sèrie dedicada a biografies de personatges actuals i coneguts. Salvador Comelles glossa la figura de l'excalde de la ciutat de Barcelona a *Pasqual Maragall. De gran vull ser... alcalde!*, amb una ambientació molt apropiada de Jordi Vila, i a Carles Sala li pertoca *Tomàs Molina. De gran vull ser... home del temps!* L'enfocament dels textos es decanta més perquè siguin llegits com un conte que per a servir com a llibre de consulta. És un difícil equilibri que poques col·leccions de biografies aconseguirien.

El calendari i les festes tradicionals són els fils conductors de *Menjars tradicionals de tot l'any. El calendari festiu-culinar per a totes les edats* (Baula), un llibre informatiu amb uns textos planers d'Elena Ferro i dibuixos de Subi, complet en les informacions i ben estructurat. I Marta Luna, amb la col·laboració de Víctor Escandell en les il·lustracions, publica *Que comenci la festa!* (La Galera), una descripció de les festes assenyalades amb

tota mena d'informació complementària que el fa un llibre útil i amè.

Dins de l'allau de novetats que afecta tot el mercat del llibre, és d'agrair que les editorials recuperin títols que estaven descatalogats. Estrella Polar recupera tres bons llibres de divulgació dels anys setanta que van ser de molta utilitat a l'escola i encara ho poden ser: el recull *Rondalles de Catalunya* adaptades per Albert Jané, *Música de Catalunya* d'Oriol Martorell i *Història de Catalunya* d'Oriol Vergés, tots tres volums il·lustrats per Pilarín Bayés.

Fem esment, en aquest darrer tram, de dues iniciatives que tracten de la ciència i el llenguatge. Per una banda, dos volums resultat del projecte dirigit per la professora Rosa Estopà: *Petit diccionari de ciència* i *Petit imaginari de ciència* (PAM). El primer és un diccionari creat per alumnes de cycle inicial en què definien cada mot a partir del que sabien i els nens ho dibuixaven; el segon són les definicions descartades: el resultat és curiós, autèntic i, a voltes, genial. Per l'altra banda tenim *L'Arca de Babel* (Estrella Polar), un llibre escrit per Màrius Serra, conegut especialista de jocs verbals, a partir de la «Cantata beceroles» que l'Auditori va encarregar-li com a lletrista; l'obra, il·lustrada per Marc Sardà, es basa en el procés de descoberta del llenguatge que duen a terme el noi i la noia protagonistes.

Sota el títol de *La Carlota obre els ulls* l'editorial Empúries edita dues de les novel·les publicades anteriorment per Gemma Lienas: *El diari lila de la Carlota* i *El diari blau de la Carlota*, el primer sobre les desigualtats entre dones i homes i el segon sobre la violència de gènere. Unes lectures crítiques i necessàries.

Efemèrides

Durant el passat any 2012 la il·lustradora Pilarín Bayés ha estat la protagonista d'un parell d'exposicions que recordaven els seus cinquanta anys de dibuixant des que l'any 1964 debutà amb *El meu pardal*, escrit per M. Àngels Ollé, a l'editorial la Galera, acabada de crear: una mostra antològica de la seva obra al Palau Robert i una altra sobre la ciutat de Barcelona a l'Ajuntament han difós les creacions d'aquesta autora de més de set-centes obres, que amb els seus dibuixos plens d'ingenuïtat ha captivat generacions de lectors.

També l'escriptora Joan Raspall, una de les pioneres en la poesia per a infants, tindrà el reconeixement públic. L'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat ha declarat l'«Any Joana Raspall» per tal de commemorar els seus cent anys, que complirà, si Déu vol, el juliol de 2013.

Una altra acció destacable ha estat la presentació el passat mes de maig, per la Generalitat de Catalunya, d'un ambiciós Pla d'impuls de la Lectura amb un horitzó de tres anys per tal de millorar l'èxit escolar dels alumnes. Esperem que els resultats siguin els desitjats malgrat que des del Departament d'Ensenyament, tal com es va veure en la presentació, no es compta per res amb les biblioteques escolars.

No podem acabar aquest balanç de 2012 sense recordar Emili Teixidor, mort el mes de juny passat. Un dels escriptors de més prestigi i de més vàlua literària i que amb les seves obres va dignificar la literatura per a infants i joves. Així mateix, volem recordar Ester Tusquets, que va morir el mes de juliol i que havia aportat a la literatura infantil feminista la figura de *La conilleta Marcel·la*, editada per Lumen el 1980.

En resum, l'any 2012 i l'inici del 2013 no han presentat gaires novetats respecte a anys anteriors. Els autors més coneguts publiquen a bon ritme i s'incorporen autors i il·lustradors debutants. Continuem gaudint de moltes i diverses obres per a totes les edats, amb més abundància en l'oferta per a primers lectors i també en les edats superiors amb els llibres *crossover*, aquells destinats a joves i a adults. Es constata que en el sector de l'àlbum dominen els autors estrangers i també en el gènere fantàstic, tot i que hi ha incorporacions d'autors propis que intenten donar-hi un toc autòcton. Els llibres infantils s'omplen de complements i valors i els de joves porten màgia o sang a dojo; però també s'ofereixen títols de l'anomenada *chiclit*, novel·les roses per a les lectores, o històries protagonitzades per antiherois i personatges inadaptats en què predomina l'humor. És a dir, de tot per a tothom.